

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Modesti Tavbengall Apologeticus Adversus Umbras Oratij Melliti

Hansiz, Marcus

Pragæ, 1723

Caput VIII. Exponitur in particulari necessitas & utilitas considerandi tales
propsoctiones contra aliquem Statum pugnantes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39569

CAPUT VIII.

Exponitur in particulari necessitas
& utilitas considerandi tales propositio-
nes contra aliquem Statum
pugnantes.

Fingamus adolescentem in bivio constitutum, qui potest
vel jam propendere ad religionem, vel esse prorsus
adhuc indifferens seu ad statum secularem, seu religiosum.
Adest tempus, quo necesse est ipsum decernere de statu ali-
quo deligendo: Propter multa pericula, quæ occurrunt
in seculari seu laico, seu ecclesiastico statu, adjicit animum
ad consideranda ea, quæ sunt de statu religioso. Consi-
derat igitur primum commoda, j^oo promissionem Christi
factam de centuplo & vita æternâ iis, qui reliquerint Pa-
trem & Matrem &c. 2. Absentiam periculorum & occa-
sionum peccandi, quæ sunt in seculo, pravorum exem-
pla &c. 3. Copiam mediolorum ad salutem, ut sunt Regulæ
vigilantia superiorum, assidua Sacramentorum frequentatio,
exhortationes, bona exempla, libri spirituales, meditatio-
nes rerum cœlestium &c. 4. Absentiam curarum & sollicitu-
dinis rerum temporalium de victu, vestitu, habitatione &c.
5. Certitudinem, quam quis habet, se in omnibus facere

voluntatem DEI, si faciat id, quod obedientia præscribit,
 7. Occasionem congregandi plurima merita assiduis bono-
 rum operum exercitiis. 8. Mutuam, meritorum partici-
 pationem. 9. Dignitatem Sacerdotalem Angelis invi-
 dendam, quæ servit ad quotidianum Missæ Sacrificium,
 audiendos confitentes &c. 10. Suavitatem convictus fra-
 trum habitantium in unum. 11. Securitatem de bona morte
 ob assiduam inter Sacerdotes vitam. 12. Facilitatem mor-
 tis, ob animum terrenis rebus & curis non implicatum. 13.
 Suffragia multa post mortem.

Hæc & alia considerans adolescens, ponamus, quod
 idem his commodis inescatus nihil sibi ultra providendum
 putet; nihil animum convertat ad ea, quæ contra religio-
 nem faciunt, seu id fiat levitate animi, seu arbitri oscitantia.
 His ita comparatis quid aliud censeatur acturus, quam ut
 Religionem tot commodis ornatam sibi statuatur amplecten-
 dam? Quid multis? decernit Religionem ingredi. Bene
 habet: Ponamus jam talem adolescentem esse duræ cer-
 vicis, intractabilem, libertati suæ perditæ addictum: Præ-
 terea voluptatibus carnis admodum insuetum, ut actibus
 iteratis etiam consuetudinem pravam contraxerit: Rursum,
 animo valde mobilem, sic ut obvia quaque tentatione ad
 peccata etiam gravia inducatur, nullamque sibi hac in re
 vim afferat: Itidem valde assuetum & inhiantem commo-
 ditatibus corporis in victu, vestitu &c. Inseparabilem a
 quibusdam focis, amicis, consanguineis: Honoris præ-
 terea sui nimium retinentem, æstimatione suæ nobilitatis
 ebrium: Solitudinis, occupationum Spiritualium, aut
 humilium impatientem: Ad res externas, ut militiam, re-
 rum temporalium administrationem &c. Unice affectum:
 Hoc, inquam, ingenio præditus adolescens si Religionem
 ingrediatur, quid putas eventurum? vel redibit, vel miser-
 rime vivet, vel plane apostatabit: raro ex necessitate fa-
 ciet virtutem: Talis enim quomodo cervicem suam jugo

obedientiæ submittet? Quomodo libertatem abdicabit? quomodo castimoniam conservabit? quomodo functiones ordinis, solitudinem, absentiam ab amicis & consanguineis, quomodo vitam obscuram, victum & vestitum pauperum tolerabit? profecto, vix, aut ne vix quidem. Consultius utique tali homini fuisset Religionem ne a limine salutare; consultius in antecessum considerare ea, quæ postea sensurus erat viribus suis majora; considerare difficultatem obedientiæ, castitatis, paupertatis, solitudinis, & reliqua quæ occurrunt; quæ si exacte considerasset, perquam facile vidisset, quantam in se experiatur constantiam roburque ad similia perferenda, proinde vel plane consilium tale abjecisset, vel certe talibus se propositis & resolutionibus præmunisset, ut si tandem esset Religionem ingressus, ad eorum occursum, tanquam ad rerum antea cognitarum non admodum expalluisset. Vides igitur, & palpas, quanta demum necessitas sit, considerare non tantum ea, quæ pro Statu Religioso militant, sed etiam ea, quæ ab eo prudenter absterrere possunt.

Quid igitur agat confessarius? Quid tumet ipse, Melite, si confessarius esses? proponeres, opinor, una ex parte ea, quæ attulimus, commoda: Ex altera vero parte, quid? quid e. g. de obedientia? diceresne obedientiam esse facile tolerabilem? Atqui hoc non esset proponere incommodum sed commodum? Quid igitur diceres, nisi obedientiam esse difficilem, & nonnullis etiam intolerabilem videri? nonne hoc ipsum, nonne, inquam hoc ipsum diceres? idem est de castitate, idem de paupertate.

Jam vero te sic proponente, audiat hoc ipsum, vel legat e Religiosis nonnemo; non inspiciat nec modum proponendi, nec circumstantias problematis, in quibus proponis, sed legens nuda hæc verba: *Intolerabilis videtur pro-*

propria voluntatis & libertatis abdicatio. Quid ille? infurgat vociferantissime adversum te; impudentem, propudiosum, seductorem juvenum, & nescio quid apellet; dicat, te calumniari Ordines omnes Religiosos tam Sanctos; loqui contra mentem tot Religiosorum, quibus jugum obedientiæ non intolerabile, sed suavissimum videtur. Oggniat tibi farraginem textuum e S. Scriptura, & SS. Patribus petitam; obtrudat exemplum Christi crucifixi; demum te sic premat: an in propria, vel in aliena persona hæc fueris locutus? utrumque pessime, cum infamia & injuria omnium Religionum; cum scandalo juvenum quibus Ordo Religiosus intolerabilis videbitur. Hæc, inquam, & similia, si tibi religiosus ille stomachator ingerat, quid tu ad hæc? Quid inquam, tu ad hæc? dicito, effare, mentem tuam sine circumscriptione ede.

Respondebis utique balatroni illi, te nunquam cogitasse similia, de Religiosis Ordinibus asserere, sed tantum juveni, cujus hæc præmeditari maxime interfit, considerata proponere: Dices, hæc posse nonnullis occurrere, obedientiam plurimis quidem tolerabilem, multis tamen intolerabilem videri; ideo juveni proposuisse, ut ipse consideret, an sibi tolerabilis videatur. Has propositiones non esse scandalosas, si considerentur, in quibus circumstantiis, quo fine, qua mente sint propositæ satis agnoscere juvenem, hæc confessarium non asserere, neque ita credere neque sibi credendum proponere, sed tantum, ut exploret, an respectu sui obedientia tolerabilis videatur, an contra: Hæc, inquam, Mellite, tu ipse eras, hæc, inquam, & nil aliud, ut non potes, eras responsurus, negaturus proinde calumniam, injuriam a te in Ordines Religiosos illatam, negaturus te de industria hoc egisse, ut juvenem a statu Religioso abstraheres, sed tantum, ut ad prudentem electionem juvares,

Et

Et recte sane diceret; Quid enim alter jure quiritari? quid succensere tibi poterit, si sententiam animi tui, si mentem, qua ea protulisti, non ut asserta, sed mere, ut communiter obgeri solita, si finem, quo protulisti, nempe non ut deliberans talia credat, non ut ab Religione absterreatur, sed tantum consideret hos tanquam locos communes, ad eosque mentem suam exploret, an iis ferendis par sibi esse aliquando fidat: quid, inquam, si hæc intelligat, conqueri de te poterit?

An quod asserueris? Negabis te asseruisse.

An quod talia in aures adolescentis effuderis? Dices tibi hoc propositum, ut commoda & incommoda passim occurrentia ultro citroque exponeres, idque ad prudentem deliberationem utile, ac necessarium esse.

An quod tali modo protuleris? Dices te iis protulisse verbis, quæ passim, & vulgo proferuntur,

An quod Ordinem infamaveris, & malam existimationem inieceris? Dices, non esse rem novam & inauditam talia dici, imo quotidie audiri, & ipsis juvenibus incidere: ex re autem trita nulla infamatio; præsertim si non asseratur, aut confirmatur, atque in talibus circumstantiis proferatur, ut audiens palpet, non asseri, aut ad fidem faciendam talia dici, sed tantum ut vulgares næcias referri, & verbo, objici, quarum tamen consideratio non nihil, imo sæpe multum profit ad animum candidati explorandum, veramque vocationem discernendam.

An succensabit, quasi scandalum dederis adolescenti; sed dices, scandalum non dari in referenda re trita & cantata ex causa justa, & rationabili, uti est cognitio eorum,

eorum, quæ vulgo objiciuntur. Scandalum si quod sit, esse acceptum, non datum.

An succensebit, quod afferendo rationes *pro & contra*, perplexitatem in deliberante causaveris? Sed dices, hanc perplexitatem, si per eam nihil aliud intelligatur, quam suspensio & dilatio electionis, donec motiva *pro & contra* considerentur, esse utilem & necessariam & sine hac nullam haberi rectam deliberationem. Si enim electio fieret sine consideratione reciproca motivorum, fieret imprudenter & cæce, non ad salutem, sed perniciem deliberantis: Cæterum perplexitatem taliter sumptam non esse inextricabilem, quia tunc demum extricabitur, quando deliberans expensis probe omnibus motivis, adhibito confessarij consilio, judicaverit in Domino hunc statum sibi vel convenire, vel non convenire.

An succensebit tibi, quod juvenem relinquo perplexum, ut nesciat, quid credat; an res ita sit, ut proponitur, an secus? an afferas? an tantum referas? Facile respondebis, te in talibus circumstantijs protulisse, ut juvenis vel rudissimus advertat, hæc proponi tantum objectionis causa: Judicat enim confessarium non esse fatuum, qui possit jam suadere album, jam nigrum; jam hunc, jam oppositum statim. Judicat etiam alios viros probos, qui sæpe talia objiciunt tentandi causa, non esse fatuos. Proinde scit hæc a confessario proponi non tanquam ab ipso credita, aut ipsi deliberanti credenda (si enim ita crederet, aut credendum proponeret, suaderet oppositum ei, quod prius suaserat) sed tantum proponi ut objectiones, seu modo problematico.

An autem succensebit tibi, quod has objectiones ipse non diluas, aut resolvas? Repones in promptu, non esse causam solvendi aut diluendi id, quod non asseritur, atque
ab

ab ipso audiente cognoscitur, non assertive, sed tantum deliberative, id est ad considerandum proponi. Causa enim solvendi esset, ut eximeretur prava opinio, seu infamatio Religionis, inde forte consurgens: atqui dices, nullum esse infamationis periculum, ubi aliquid non assertitur, & non asserti, palam est audienti. Quæras præterea ex ipso objurgante modum eas solvendi: An dicendo, talia non spargi, nec alicui hominum incidere? hoc enim vero esse ludere, modo referendo tanquam rem: quæ sæpius objicitur & spargitur, modo dicendo, quod nunquam audiatur, aut objiciatur. Et vero miraberis, quod a te petatur, ut neges, & dicas, illud nunquam dici, nulli indicere, quod toties auditur, & ex re nata cuilibet incidere potest. Iterum quæres, an potius sic solvere debeas, ut expresse moneas juvenem, hæc & talia dici quidem, sed in re ipsa non esse vera, neque a te credita, neque ipsi deliberanti credenda. Sed facile respondebis, hoc non requiri, cum juvenis plane sciat, te hæc & alia non assertive proposuisse, minus confirmasse, nec voluisse ab juvene credi, sed tantum retulisse ut sæpius sparsa, sæpius objecta, atque adeo cum nihil novæ opinionis sinistrae juveni ingesseris, non esse te obligatum, eam juveni directe eximere; alioqui multum negotii haberet confessarius, si omnia prave & falso ab aliis dicta & audita de statibus Religiosis, deberet refellere. Confessarii officium potius est, ut juvenem admoneat, talia considerare; eum debitis muniat præfidiis, ac monitis competentibus instruat, quo ipsemet tales objectiones solvere valeat: Hoc autem, quod monitorum est, dices te ad satietatem fecisse, cum juveni motiva pro statu Religioso plurima & gravissima dederis, & alias privatim multa dixeris, quibus ille instructus tales objectiones facile diluere possit, saltem respectu ad suam personam. Talibus enim principiis præmissis, facile animadversurum juvenem quantum talibus objectionibus deferendum sit, v. g. de difficultate

tate

tate obedientiæ, cuius solutionem deliberans tunc optimam daturus sit, cum ex cognitis datisque alijs principijs, simul etiam inspecta vehementia suarum propensionum, iudicium apud animum suum facturum est; sibi ejus jugum intolerabile non fore.

Hæc opinor, Mellite tu ipsemet eras responsurus in casu, quo tu deliberantis arbiter ac moderator ei motiva *pro & contra*, sine partium studio proponeres, quæ proinde pariter a me in causa Soterij responderi ne admirare; responderi, inquam non tantum tibi, qui lapidem primum movisti, non tantum aliis, quos tu tibi succenturiasti, verum etiam ipsi Societati JESU, utpote adversus quam propositiones illæ contra statum religiosum generatim militantes perinde, atque adversus alios militant. Cæterum scrupulum illum, cur objectiones contra Societatem *speciatim posita*, speciali quoque loco dissolutæ sint, hunc, inquam, scrupulum, uti & alia, quibus machinam tuam inædificasti, postea pluribus eximam, quam tui in gratiam ea, quæ hactenus de objectionibus contra Religionem generatim dicta sunt, ad causam tuam, quod brevissime facturus sum, specialius applicuero.

